

GGY343

BANKACILIK

Dr. Bahşayış FIRATOĞLU

Ankara Üniversitesi UBF Gayrimenkul Geliştirme ve Yönetimi Bölümü

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Giriş

Paranın Tanımı

Para ile neyi kastediyoruz?

Parayı doğru olarak tanımlamamız neden önemli?

Paranın ölçülmesi ile ilgili sorunlar nelerdir?

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para ile neyi kastediyoruz?

Ekonomi sayfalarındaki faizler, para arzı rakamları, merkez bankası hareketleri

Bunlar neyi ifade ediyor?

Niye önemli?-Niye takip ediliyor?

Keynesyen-Monetarist (Parasalıcı) yaklaşımlar

ABD’de Keynesyen ekonomi döneminde, 1970’lere kadar gündemde bankalar ve para arzı konuları pek yoktu

Enflasyon ve resesyonların ardından parasal konular daha çok gündeme geldi

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para ile neyi kastediyoruz?

İktisadi analizlerin tamamı

Varsayımlar ve

Tanımlar

çerçevesinde yürütülür.

Para kuramı için de bu geçerli => Tanım önemli!

Modern ekonomiler parasal ekonomilerdir. Az gelişmiş ekonomilerde üretim, bölüşüm, mal değişimi ve hizmetlerin paraya başvurulmadan yapıldığı alanlar daha çoktur.

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

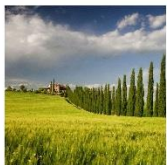

Para ile neyi kastediyoruz?

Servet –stok

Gelir –akım

Para ??

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para Nedir?

Mal ve hizmet alımında ödeme yapmak için genel kabul gören
bir şey!

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

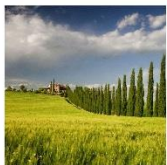

Paranın Fonksiyonları

Değişim Aracı olma

Hesap Birimi olma -fiyatlar

Değer Saklama (gerekli ama yeterli değil) –tasarruf etme

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para arzı nelerden oluşuyor?

Merkez Bankasının bastığı para (bizde bir de Hazinesinin çıkardığı madeni para var)-Tamam!

Para Arzı Tanımları Neden Farklı?

Klasik ekonomisteler 19. yy'da banka parasının para arzına dahil edilmesi konusunu tartıştı. Çoğunluk «hayır!» dedi.
(İngiltere: D. Ricardo)

ABD'de ilk defa Condy Raguet 1820'de dahil edilmesini savundu. İngilizler ciddiye almadı.

Bankaların para yaratması ne demek?.

Bankalar «aracılık» etmiyor mu?

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Paranın Ortaya Çıkışı

Mises'e göre (Avusturyalı ekonomist) para mübadele (değişim/takas) ekonomisinde doğan bir **ihtiyaç** olarak ortaya çıkmıştır. Piyasa gereği (Teorik açıklama)

Yani

devletin empoze etmesi sonucu, veya herkesin üzerinde anlaşarak vardığı bir sonuç şeklinde değil

Tarihsel gelişim de bunu destekliyor

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Takas sistemi

Karşılıklı taleplerin uyuşması gerekli

Bölünebilir olmada kısıtlar var

Ekonomik faaliyetlerin, işlemlerin hesabının tutularak kar/zarar belirlenebilmesi mümkün değil

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Takas sistemi

Karşılıklı taleplerin uyuşması

Bir malın üreticisi, başka bir ihtiyacı karşılamak için kendi malına ihtiyaç duyan birini bulmak zorunda

Fiyatlar nasıl belirleniyor? Diğer mallar cinsinden

N sayıda mal varsa, $N(N-1)/2$ sayıda fiyat olacak!

(N için ikili kombinasyon)

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Bütün Buluşların Kaynağı: İhtiyaç

Herkesin isteyeceği bir mal bulmak

Sadece direkt kendi kullanımı için değil, istediği başka bir malı almak için

Değişim aracı olarak kullanmak için

Bu mal bütün diğer mallar için değişim aracı olursa: PARA! –Takas mekanizmasının bütün zorluklarının üstesinden gelen bir araç.

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

PARA olarak kullanılan mallar

Herkesin talep ettiği, faydalı bir mal

Kolayca bölünebilmeli

Taşıması kolay – birim ağırlığa oranla değeri yüksek olmalı: Yüksek değer □kıt bulunan + çok talep edilen

Dayanıklı olmalı- çabuk bozulmamalı

İkinci Dünya Savaşında esir kamplarında: Sigara

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Tarihte PARA

Mal Para – Sümerler (arpa, gümüş, altın) Yap adası (kireçtaşı),
Papua (deniz kabuğu)

Madeni Para (sikke) - Lidyalılar-ilk

Kağıt Para – Çin => Marco Polo ile Avrupa'ya (1300)

Banka Parası – İngiltere – sarrafların altın depolaması ile başlıyor

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Tarihte PARA

Sümerler (arpa, kabuklar, gümüş, ilk defa MÖ1000 civarında gümüşü eriterek metal para yapıyor

Sümerler ilk defa ekonomik faaliyetleri kaydetmiş.
muhasabe kayıtları

Satışlar-

Babilliler ticareti geliştirip bankacılık sisteminin de temellerini atmış.

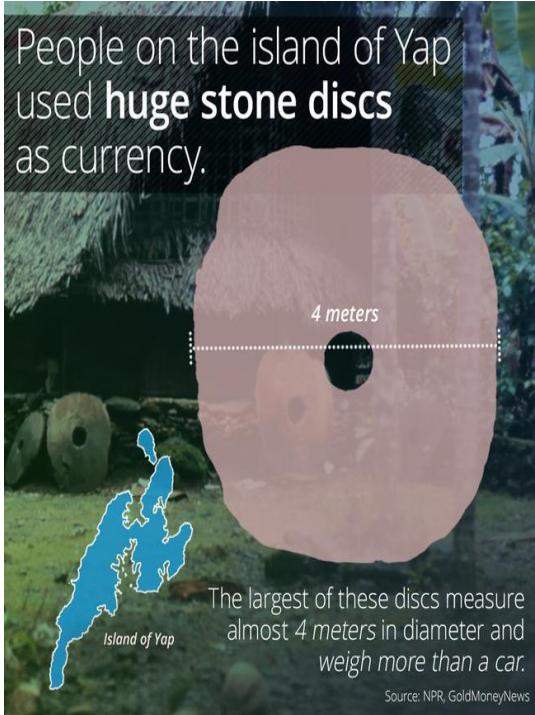
INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para olarak kullanılan bazı nesnelere

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Madeni Para-sikke

İlk defa Lidyalılar madenlerin üzerine baskı ile resim uygulayarak sikkeyi kullanıyor.

Hala kullanımda

Önceleri bakır ve demir

Altın ve gümüş

İki madenin birlikte tedavülü

Gresham (1558) Kanunu:

Kötü para iyi parayı kovar

Tağşiş –değerli maden oranını azaltm

Altın standardı

Altın Lidya Parası

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Kağıt Para

Çin => Marco Polo ile Avrupa'da duyuluyor (1300)

Çin'de MS 900'lerden bile önce kağıt para var

Kağıt ve baskı tekniklerinin bulunması

Ticaret hayatının gelişmiş olması

Avrupa'da ilk defa 1661'de İsveç'te basılıyor.

1694: İngiltere Merkez Bankasının ilk hali (Bank of England kuruluyor)

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Banka Parası-1

Altınların bir yerde muhafaza edilmek üzere verilmesi

İngiltere’de Tower of London- I. Charles İskoçya’ya savaş açınca 1240’da altınlara el koydu.

Sonra geri aldılar ama, altın sahipleri başka güvenilir sarraflara teslim etmeye başladı.

İngiltere’de sarrafların altın saklaması ve karşılığında bir makbuz vermeleri.

Önce bu makbuzlar el değiştirmeye başlıyor. –Tamamen karşılığı var

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Banka Parası-2

Sarrafın elinde çok altın var

Altın ödünç almak isteyenler çıkınca.....

Zaten altını geri almak isteyen çok az oluyor – «misli nitelik»

Sarraf önce «olmaz!» dese de «Faiz» ödemek teklif edilince kabul ediyor . – «kısmi rezerv»e geçiş!!!!

Ödünç verilen altın yerine de (sahte) makbuzlar yazılıyor. –
Aslında sahtekarlık-güveni kötüye kullanma!

Kar tatlı geliyor – altın yatırımcıların artması için faiz teklif ediliyor

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Banka Parası-3

Banka kelimesi– Para alış verişi yapanlar İtalya’da Pazar yerinde bank/tezgah üzerinde işlem yapıyorlar

Banca rotta - Bankrott- Bankrupt (iflas) bir banker iflas edince onun tezgahı kırılıyor.

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Modern Dünyada Para

İtibari para- *destekleyen rezerv olmasa bile kabul gören para*

Çekler

Teknolojinin gelişimi ile;

Elektronik ödeme

Elektronik para

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Finansal Yenilikler

Bütün dünyada finansal yenilikler ve düzenlemelerde değişiklikler oluyor.

Bu gelişmeler paranın ölçülmesi ile ekonomik faaliyetler arasındaki geleneksel bağın kopmasına yol açtı

Bu da para ile neyi kastettiğimiz konusunun önemini ortaya çıkardı

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para Yaratan Finansal Kurumlar

Merkez Bankası

Ticari Bankalar

Katılım Bankaları

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para Arzı

Bir ekonomide bir dönemde piyasada bulunan para stoku

M harfi ile gösterilir

Dar Para arzı: M0, M1

Geniş Para arzı: M2, M3

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para Arzı

M0: dolaşıma çıkan banknot + madeni para - banka kasasındaki nakit

M1 = M0 + Vadesiz mevduatlar

M2 = M1 + Vadeli Mevduatlar

M3 = M2 + Para Piyasası Fonları ve Repo + Bankaların ihraç ettiği Menkul Kıymetler

<https://evds2.tcmb.gov.tr/index.php?/evds/serieMarket>

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Paranın Miktar Teorisi - Fisher Denklemi

Para arzı - enflasyon ilişkisi

$$MV=PT$$

Kısa dönemde dolaşım hızı (V) ve üretim (T) değişmezse para arzındaki artış (M) fiyatları (P) artırır!

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

Para Arzı

Merkez Bankası – Para tabanı, emisyon

Ticari Bankalar – Yaratılan Krediler

Niye mevduatlar üzerinden hesap yapıyoruz?

Muhasebe kayıtları – T hesapları

INTERNATIONAL
VALUATION
STANDARDS
COUNCIL

RICS

